

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

МОРОЗ ДМИТРО ОЛЕГОВИЧ

УДК 342.6(477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВОЇ
МІЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук**

Ірпінь – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
Литвин Олексій Валерійович,
Університет державної фіскальної служби України,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
Теремецький Владислав Іванович,
Міжнародний економіко-гуманітарний університет
ім. Степана Дем'янчука, завідувач кафедри
кримінального права і правосуддя;

кандидат юридичних наук, с.н.с.
Плугатар Тетяна Анатоліївна,
Державний науково-дослідний інститут МВС України,
учений секретар секретаріату вченої ради.

Захист відбудеться «30» вересня 2016 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, 08201.

Автореферат розісланий «26» серпня 2016 року

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інтенсивна і глобальна інформатизація більшості сфер людського життя та діяльності органів державної влади є одним із найважливіших і визначальних чинників у процесі подальшого соціально-економічного та правового розвитку України. Євроінтеграційне завдання, яке пов'язане зі вступом України до європейського співтовариства, вимагає здійснення імплементації європейських конвенцій та положень із обов'язковим урахуванням особливостей національної правової системи та проведенням реформ у багатьох сферах суспільних відносин, серед яких і сфера інформаційних правовідносин.

Основною та особливою рисою процесу формування інформаційного суспільства в країні виступає інтеграція інформаційно-телекомунікаційних систем та комп'ютерних технологій у більшість сфер діяльності органів державної влади. Розуміння цієї суспільної перебудови визначає необхідність формування нового світогляду, нових суспільних відносин, і як наслідок – необхідність їх правового врегулювання з формуванням нових публічних інституцій, які зумовлюють відповідної організації діяльності правоохоронних органів у інформаційній сфері, яка буде відповідати сучасним викликам та умовам. Такі зміни стосуються і Державної фіскальної служби та її структурного підрозділу – податкової міліції.

Державна фіскальна служба України є суб'єктом інформаційних правовідносин, що зумовлено значним масивом інформаційних ресурсів, які вона використовує в процесі виконання покладених на неї функцій та завдань. Варто зауважити, що визначення місця ДФС України та податкової міліції в системі суб'єктів інформаційних правовідносин на сучасному етапі розвитку інформаційного середовища України вимагає комплексного теоретичного осмислення. Пов'язано це з постійними реорганізаційними і модернізаційними процесами, що відбуваються з податковими органами України, які здійснюються без комплексного наукового обґрунтування.

Виникнення та використання нових схем протиправної діяльності суб'єктів господарювання у фінансово-кредитній сфері, паливно-енергетичному та агропромисловому комплексах, у зовнішньоекономічній діяльності надає можливість певним колам осіб протиправним шляхом отримувати надприбутки з національних галузей економіки, переводити кошти у офшорні зони, потім привласнювати їх.

Боротьба із зазначеними проявами протиправної діяльності покладається на підрозділи податкової міліції, які потребують відповідного інформаційного забезпечення власної діяльності та визначення їх правового статусу як суб'єктів інформаційних правовідносин. Як свідчить статистика, понад 90 відсотків виявлених правопорушень у сфері оподаткування пов'язано, із використанням інформаційних технологій.

Вагомий внесок у дослідження інформаційного забезпечення податкових органів зробили вітчизняні дослідники та практики-податківці, зокрема: В.Б. Авер'янов, М.Я. Азаров, В.І. Антипов, О.М. Бандурка, В.Т. Білоус, А.І. Брезвін, В.Д. Басай, З.С. Варналій, В.В. Копейчиков, А.М. Куліш, Р.А. Калюжний,

О.М. Костенко, Н.А. Литвин, В.О. Мандибура, А.М. Новицький, А.А. Папаїка, В.А. Предборський, І.Н. Парина, Т.А. Плугатар, В.Л. Регульський, О.М. Рєзнік, Т.В. Сараскіна, О.В. Солдатенко, І.С. Стеценко-Сургучева, В.І. Теремецький, В.С. Цимбалюк, І.Р. Шинкаренко, Ф.А. Ярошенко та ін.

Питанням інформаційно-аналітичного та довідкового забезпечення діяльності податкової міліції присвячені окремі публікації, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів та ін. Окремі аспекти інформаційно-аналітичного та довідкового забезпечення податкової міліції у галузево-предметному аспекті висвітлювали такі вчені-юристи та практики України: М.І. Бажанов, В.П. Бахін, Е.О. Дідоренко, В.Р. Жвалюк, І.П. Козаченко, В.В. Лисенко, О.В. Литвин, В.Т. Маляренко, М.І. Мельник, В.Я. Мацюк, Б.Г. Розовський, Д.Я. Семир'янов, П.В. Цимбал, В.К. Шкарупа та ін.

Відаючи належне фахівцям, які працюють у галузі теорії, методології й організації правоохоронної та податкової діяльності, необхідно зазначити, що багато питань, які стосуються правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин, донині не знайшли свого остаточного вирішення. Це стримує розробку конкретних заходів щодо покращення та оптимізації інформаційно-аналітичного та довідкового забезпечення діяльності податкової міліції. Водночас в опублікованих працях фахівців є дуже цікаві й оригінальні ідеї та пропозиції, що стосуються збору, аналізу, використання та зберігання інформації в податковій міліції, які не залишилися поза увагою автора цього дослідження.

Незважаючи на наявність цілого комплексу нормативних актів, на сьогодні існує проблема стосовно формування єдиного комплексного підходу до визначення правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин.

Дослідження проблеми характеристики правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин в Україні є актуальним через наявність таких причин: *по-перше*, стрімкий розвиток інформаційних відносин та використання інформаційних технологій вимагає формування цілісної загальнотеоретичної та законодавчої бази, яка буде спрямована на регулювання інформаційних правовідносин, учасником яких, зокрема, виступає податкова міліція; *по-друге*, пошук адекватних методів боротьби із правопорушеннями у сфері оподаткування вимагає запровадження в діяльність податкової міліції новітніх інформаційних технологій, що, у свою чергу, потребує визначення на загальнодержавному рівні правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин; *по-третє*, необхідність забезпечення економічного ефекту від протидії правопорушенням у сфері оподаткування вимагає впровадження у практичну діяльність податкової міліції новітніх методів роботи з інформаційно-телекомунікаційними технологіями та комп'ютерними системами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження обрана з урахуванням необхідності гармонізації діяльності фіскальних органів відповідно до міжнародних стандартів, а також заходів, які передбачено Стратегічним планом розвитку ДФС України на 2015 – 2018 роки, затвердженим Наказом Державної фіскальної служби України від

12.02.2015 року № 80. Дослідження проведено в рамках науково-дослідної роботи кафедри управління, адміністративного права і процесу та митної безпеки «Правове регулювання управлінської та правоохоронної діяльності в сфері оподаткування» (номер державної реєстрації 0112U001826).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного університету ДПС України від 20 квітня 2011 року, протокол № 9, розглянута координаційним бюро відповідного відділення Національної академії правових наук України і має позитивний відгук щодо актуальності, коректності формулювання та доцільності дослідження у вигляді дисертації за спеціальністю 12.00.07.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, щоб, виходячи із досягнень науки інформаційного та адміністративного права, здійснити комплексний теоретичний аналіз правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин, а також зробити висновки і внести пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства.

Мета дисертаційного дослідження визначається його теоретико-прикладним характером і містить у собі вирішення таких завдань:

- виявити та оцінити інформацію як обов'язковий елемент у системі інформаційних правовідносин в державі;
- уточнити загальнотеоретичне визначення поняття суб'єкта інформаційних правовідносин;
- встановити рівень доступності відомостей в інформаційних базах даних, які використовуються податковою міліцією;
- дати характеристику органам ДФС України як суб'єктам інформаційних правовідносин в інформаційному суспільстві;
- виділити й обґрунтувати адміністративно-правове регулювання статусу суб'єкта інформаційних правовідносин підрозділів податкової міліції;
- дослідити механізм одержання та використання інформації підрозділами податкової міліції в системі фінансових розслідувань;
- проаналізувати практику застосування інформаційних технологій податковою міліцією;
- виявити можливості застосування міжнародного досвіду в сфері визначення податкової міліції суб'єктом інформаційних правовідносин;
- обґрунтувати пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері застосування інформаційних технологій у діяльності податкової міліції.

Предмет дослідження становлять адміністративно-правові засади діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних відносин в Україні.

Методи дослідження обрані з урахуванням мети і завдань дослідження, його об'єкта і предмета. Методологічну основу дисертаційного дослідження склала сукупність методів і прийомів наукового пізнання. За допомогою логіко-семантичного методу та методу сходження визначено специфіку податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин (підрозділи 1.3, 2.1). Метод діалектичної

логіки використано для розкриття становлення та розвитку інформації як елемента інформаційних правовідносин (підрозділ 1.1). Формально-логічний метод застосовано для визначення термінологічних конструкцій, характерних інформаційним правовідносинам (розділи 1, 2). За допомогою системно-структурного та системно-функціонального методів визначено параметри, що виокремлюють податкову інформацію, одержану підрозділами податкової міліції від інших видів інформації (підрозділ 2.2). За допомогою документального аналізу, спеціально-юридичного та статистичного методів розглянуто специфіку діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин (розділ 2). Структурно-логічний та компаративний методи використано для визначення напрямів удосконалення правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин і практики застосування відповідного нормативно-правового матеріалу інформаційного та іншого законодавства щодо податкової міліції (розділи 2, 3). Порівняльно-правовий метод застосовано при аналізі та співвідношенні вітчизняного й зарубіжного досвіду стосовно визначення податкової міліції суб'єктом інформаційних правовідносин (підрозділ 3.1). При написанні дисертаційної роботи автором також використовувалися такі загальнонаукові методи, як узагальнення, моделювання, аналізу, синтезу тощо.

Емпіричну базу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності податкової міліції України, довідникових видань, аналіз публікацій та обробка даних офіційних інформаційних джерел. Поглибленому вивченню проблеми слугували проведені власні спостереження, анкетування й опитування співробітників слідчого відділу фінансових розслідувань та оперативного управління ДПІ у Дніпровському районі ГУ ДФС у м. Києві.

Нормативну базу дослідження склали Конституція України, чинне адміністративне та інформаційне законодавство, нормативно-правові акти інших галузей права, окремі норми, що регулюють питання правового статусу податкової міліції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є однією із перших в Україні комплексним дослідженням правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин у системі фінансових розслідувань. На підставі аналізу діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства.

вперше:

– запропоновано модель загальнодержавного банку даних щодо економічних (податкових) та фінансових правопорушень у межах Концепції Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів;

– визначено поняття застосування інформаційних технологій у діяльності податкової міліції як комплекс організаційно-правових та науково-методичних заходів, спрямованих на повсякчасне використання інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій з метою здійснення адміністративно-юрисдикційної, оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності;

удосконалено:

– сутність поняття «суб’єкт інформаційних правовідносин» як певної сукупності користувачів інформації, наділених необхідною правосуб’єктністю для задоволення інформаційних потреб;

– визначення терміну «податкова інформація», відповідно до якого податкова інформація - це сукупність відомостей у сфері оподаткування, створених, одержаних та оброблених органами державної фіскальної служби – учасниками інформаційних відносин стосовно фізичних та юридичних осіб (резидентів та нерезидентів) у порядку, встановленому Податковим кодексом України;

– теоретичні основи застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій податковою міліцією як елемента в системі інформаційних правовідносин;

– підхід стосовно координації діяльності з іншими державними та правоохоронними органами, у контексті обміну стратегічною та технічною інформацією під час виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень.

дістало подальший розвиток:

– процес одержання та використання інформації підрозділами податкової міліції;

– механізм застосування інформаційних технологій під час здійснення адміністративно-юрисдикційної, оперативно-розшукової та кримінально-процесуальної діяльності податкової міліції;

– рекомендації щодо взаємодії з правоохоронними органами з метою забезпечення реалізації стратегії в боротьбі із правопорушеннями та злочинами у сфері оподаткування із застосуванням інформаційних технологій, що покращить координацію діяльності під час фінансових розслідувань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що узагальнення та висновки, які містяться в дисертації, можуть бути використані при проведенні подальших наукових досліджень правового статусу податкової міліції як суб’єкта інформаційних правовідносин, у тому числі у:

– *науково-дослідній сфері* – як основа для подальшої розробки адміністративно-правового статусу податкової міліції як суб’єкта інформаційних правовідносин (акт впровадження від 10 січня 2013 року);

– *навчальному процесі* – при викладанні курсів з адміністративного права, інформаційного права, порівняльного правознавства, при розробці спецкурсів в Університеті державної фіскальної служби України для підготовки кадрів для органів ДФС України, а також при підготовці навчальних і методичних видань;

– *практичній діяльності* – використання одержаних результатів сприятиме розробці ефективного механізму забезпечення повноти права на інформацію органами ДФС України (акт впровадження від 2 квітня 2014 року);

– *правозастосовній діяльності* – при підготовці пропозицій з удосконалення чинного вітчизняного законодавства.

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконано дисертантом самостійно, з використанням новітніх здобутків вітчизняної та зарубіжної науки адміністративного та інформаційного права, усі сформульовані положення і висновки обґрунтовано на підставі власних досліджень автора. У дисертації ідеї та розробки, які належать співавторам, не використовувалися.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати роботи обговорено на розширеному засіданні кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України. Результати дослідження було оприлюднено на 9 міжнародних і науково-практичних конференціях, зокрема: «Адміністративно-процесуальна діяльність органів ДПС України у сфері взаємовідносин з платниками податків» (30 вересня 2011 р., м. Ірпінь); «Правові реформи в Україні: проблеми реалізації» (16 – 17 лютого 2011 р., м. Київ); «Сучасний стан та перспективи розвитку української правової системи (16 липня 2011 р., м. Львів); «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики» (11 березня 2011 р., м. Маріуполь); «Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці» (23 січня – 30 травня 2012 р., м. Ірпінь); «Актуальні проблеми розслідування злочинів» (1 липня 2014 р., м. Київ); «Правова держава: сучасні тенденції та передумови її розбудови» (30 жовтня 2015 р., м. Тернопіль); «Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення» (26 березня, 2015 р., м. Київ); «Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення» (5 березня 2015 р., м. Київ).

Публікації. Основні положення дисертації відображено у 20 публікаціях, серед яких 1 навчальний посібник (у співавторстві), 8 наукових статей, що вийшли друком у виданнях, визнаних МОН України фаховими з юридичних наук, 1 наукова стаття у зарубіжному періодичному виданні, та 10 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах.

Структура дисертації обумовлена метою та предметом дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків після розділів, загального висновку та списку використаних джерел (222 найменування) та додатків. Загальний обсяг дисертації – 203 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, в узагальненому вигляді представлено значення розробки проблеми дослідження, сформульовано мету і завдання роботи, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про їх апробацію та впровадження, а також щодо публікацій, структури й обсягу роботи.

Розділ 1 «Теоретично-правові основи визначення суб'єкта інформаційних правовідносин в Україні» складається з трьох підрозділів і присвячений теоретико-методологічному визначенню інформації та суб'єкта інформаційних правовідносин.

У підрозділі 1.1 «*Характеристика та зміст інформації як обов'язкового елемента в системі інформаційних правовідносин*» здійснено дослідження

феномену «інформація» і становлення поглядів на інформацію. У ході дослідження виокремлено кілька етапів розвитку феномену «інформація»: 1 етап – від 500 років до н.е. до середини ХХ ст.; 2 етап – від 50-х до 60-х років ХХ ст.; 3 етап – від 60-х до 70-х років ХХ ст.; 4 етап – від 70-х років ХХ ст. до наших часів.

Зазначено, що до середини 20-х років ХХ ст. під інформацією розуміли «повідомлення та відомості», які передавалися людьми усним, письмовим чи іншим способом. Проте основні дослідження сутності поняття «інформація» та спроби його визначення на науковому рівні були здійснені лише у другій половині ХХ століття, після чого інформацію почали розглядати як об'єкт наукових досліджень і вона стала суспільно вживаним поняттям. Під час третього етапу розвитку поглядів на феномен інформації починає формуватися думка щодо появи нової цивілізації, яка спирається на інформацію та інформаційні технології. У цей період інформацію розглядали, по-перше, як одну зі складових та обов'язкових елементів у роботі електронно-обчислювальних машин, по-друге, як джерело вимірювання складних технологічних процесів. Загалом, до 70-х років ХХ ст. інформація трансформувалася в загальнонаукове поняття, що включає обмін відомостями між людьми, між машинами (ЕОМ), між людиною і машиною, обмін сигналами у тваринному й рослинному світі та ін. На четвертому етапі інформація розглядається як наслідок творчої діяльності людини, де вона є не просто одним із необхідних компонентів життєдіяльності, а незмінною складовою структури соціально-економічної діяльності.

Нині загальне визначення інформації, побудоване на розгляді її абстракції, що належить до окремої групи закономірностей існуючого матеріального світу, здатних до сприйняття людиною в об'єктивній формі. Зважаючи на це, інформацію можна представити у вигляді обсягу знань, вивчення якого усуває наявну невизначеність.

У підрозділі 1.2 «Загальнотеоретичне визначення поняття суб'єкта інформаційних правовідносин» здійснено дослідження визначення інформаційних правовідносин та їх суб'єктного складу. Констатується, що такі правовідносини наділені типовою структурою, яка включає наступні елементи: суб'єкти, об'єкти, суб'єктивні права і суб'єктивні обов'язки. Останні два елементи складають зміст інформаційних правовідносин.

Встановлено, що науковці у своїх розробках виділяють такий їх елемент, як суб'єкти або учасники. Відстоюють думку, що незважаючи на те, що терміни «суб'єкт» і «учасник» при виділенні елементів інформаційних правовідносин використовуються як синоніми, більш коректно вживати в юридичній літературі термін «суб'єкт». Пов'язано це, здебільшого, з тим, що тільки за суб'єктами права визнано законом особливу юридичну властивість правосуб'єктності, що дає можливість їм брати участь у різних правовідносинах, у тому числі й інформаційних.

До кола суб'єктів інформаційних правовідносин віднесено всіх суб'єктів правовідносин, які є користувачами будь-якої інформації. Користувачами можуть бути фізичні, юридичні особи, об'єднання громадян, держава, органи державної влади тощо.

Підрозділ 1.3 «Органи ДФС України як суб'єкти інформаційних правовідносин» присвячено аналізу органів ДФС України та визначенню того місця, яке вони займають в інформаційній сфері.

Наголошено, що Державна фіскальна служба України є носієм прав і обов'язків в інформаційній сфері і вступає в інформаційно-правові відносини. Тобто держава наділила податкові органи в особі ДФС України необхідною правосуб'єктністю (інформаційними правами та обов'язками). У сфері діяльності органів ДФС України це виявляється у правових підставах отримання податкової інформації, серед яких основне місце належить інформації про платників податків, її зберіганню, перевірці, аналізу, використанню, наданню доступу до публічної інформації тощо. Податкова інформація збирається як за власним волевиявленням контролюючого органу з метою виконання покладених на нього завдань та функцій, так і за волевиявленням інших суб'єктів податкових відносин.

Реалізацію таких операцій, як введення, записування, перетворення, зчитування, зберігання, знищення, реєстрація, приймання, отримання, передавання, податковий орган здійснює внаслідок опрацювання податкової інформації, що є одним із підтверджень визнання ДФС України суб'єктом інформаційних правовідносин.

Розділ 2 «Правова характеристика податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин в системі фінансових розслідувань» складається з трьох підрозділів, в яких розглянуто організаційно-правові засади регулювання статусу підрозділів податкової міліції як суб'єктів інформаційних правовідносин, визначено способи одержання та використання ними інформації, досліджено специфіку застосування інформаційних технологій податковою міліцією.

Підрозділ 2.1 «Організаційно-правові засади регулювання статусу суб'єкта інформаційних правовідносин підрозділів податкової міліції» присвячено аналізу статусу та визначенню місця, яке займають в інформаційних правовідносинах підрозділи податкової міліції.

Встановлено, що статус підрозділів податкової міліції як спеціальних суб'єктів інформаційних правовідносин характеризується такими особливостями: по-перше, податкова міліція є правоохоронним органом та спеціальним підрозділом у складі органів ДФС України, повноваження якого визначено в Податковому кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, законах України та інших правових актах; по-друге, чинним законодавством України визначено перелік суб'єктів інформаційних правовідносин, серед яких важливе місце належить податковій міліції. Податкова міліція, як суб'єкт інформаційних правовідносин, має право на: створення та застосування відповідних АРМів й інших інформаційних систем; застосування гласних і негласних методів отримання інформації; безкоштовне (в порядку, визначеному законодавством) направлення запитів з метою отримання інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єкта оподаткування, а також інші повноваження стосовно одержання, зберігання та застосування інформації.

Під час детального аналізу нормативно-правових актів виявлено неузгодженості і суперечності, які виникли внаслідок внесення до законодавства численних змін та доповнень, що значно ускладнюють практичне застосування норм під час формування ефективної податкової та правоохоронної системи, за участю підрозділів податкової міліції.

Обґрунтовано необхідність розробити окремий нормативний акт, який дозволить регулювати діяльність податкової міліції. Запропоновано закріпити в цьому положенні чітке визначення поняття «податкова міліція»; визначення мети її створення та діяльності; завдань; функцій, принципів роботи; повноважень тощо. Зауважено, що після прийняття відповідного правового акта потрібно буде вилучити з Податкового кодексу України Розділ XVIII², присвячений податковій міліції.

Підрозділ 2.2 «Одержання та використання інформації підрозділами податкової міліції» присвячено дослідженню інформаційно-аналітичної роботи підрозділів податкової міліції.

Визначено, що більшість робочого часу працівники податкової міліції проводять за аналітичною роботою (збір, комплексний аналіз, систематизація та відповідне реагування на негативну інформацію щодо результатів фінансово-господарської діяльності платників податків) з відповідною інформацією, одержаною з відомчих баз даних або джерел з вільним доступом. В інформаційно-аналітичній роботі податкової міліції, пов'язаній з одержанням та використанням інформації, працівники накопичують і використовують інформацію, яка міститься в інформаційних системах органів Державної фіскальної служби України та інших служб, правоохоронних і контролюючих органів. Зважаючи на діяльність підрозділів податкової міліції, виділено та охарактеризовано такі напрями одержання інформації: отримання інформації від фізичних та юридичних осіб; пошук і використання інформації з відкритих джерел; одержання інформації з відомчих інформаційних ресурсів; отримання та використання інформаційних ресурсів інших органів державної влади; отримання інформації внаслідок здійснення адміністративно-юрисдикційної, кримінально-процесуальної та оперативно-розшукової діяльності.

У підрозділі 2.3 «Місце інформаційних технологій податкової міліції у фінансових розслідуваннях та боротьбі із корупцією в системі інформаційних правовідносин ДФС України» зазначено, що в процесі виконання завдань, покладених на органи ДФС України, підрозділи податкової міліції вживаються комплекс заходів, спрямованих на детінізацію основних сегментів економіки, які неможливо здійснити без відповідного та належного рівня застосування інформаційних технологій.

З метою удосконалення інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин запропоновано створити єдиний інформаційний простір у вигляді загальнодержавного банку даних щодо економічних (податкових) та фінансових правопорушень у межах Концепції Державної програми інформаційно-телекомунікаційного забезпечення правоохоронних органів, діяльність яких пов'язана з боротьбою зі злочинністю.

Акцентовано увагу на доступі підрозділів податкової міліції до інформаційних ресурсів, який відбувається як за рахунок власних інформаційних масивів (баз та банків даних), так і за рахунок інформації, отриманої від інших міністерств, відомств, правоохоронних і контролюючих органів.

Розділ 3 «Удосконалення правового регулювання інформаційного забезпечення податкової міліції в системі фінансових розслідувань» складається з двох підрозділів і присвячений вивченню міжнародного досвіду в сфері визначення податкової міліції суб'єктом інформаційних правовідносин та дослідженню основних напрямів удосконалення інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції.

У підрозділі 3.1 *«Використання міжнародного досвіду у застосуванні інформаційних технологій податковою міліцією»* зазначено, що прагнення України вступити в ЄС та взаємодія нашої країни з іншими міжнародними організаціями ставить перед нами виклик щодо реформування й побудови дієвих і прогресивних моделей правоохоронних та контролюючих органів на основі використання позитивного світового та міжнародного досвіду.

Аналіз практики міжнародного досвіду в сфері визначення податкової міліції суб'єктом інформаційних правовідносин дав можливість стверджувати, що в Європі існують кілька варіантів повної інтеграції правоохоронних функцій щодо протидії економічній та податковій злочинності, залежать вони від наявності відповідних елементів у системі протидії економічним та податковим правопорушенням. Залежно від наявності тих чи інших елементів (поліцейські (міліцейські) органи; спеціалізовані правоохоронні органи; податкові служби; митні служби; органи фінансових розслідувань, фінансової розвідки) розрізняються й моделі діяльності правоохоронного органу.

У підрозділі 3.2 *«Шляхи удосконалення інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції в системі фінансових розслідувань»* сформульовано конкретні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції. Зокрема, здійснити ряд заходів, які будуть спрямовані на: встановлення єдиної для всіх органів державної влади, в тому числі й для підрозділів податкової міліції, системи кодування; налагодження сучасної інформаційної інфраструктури між підрозділами податкової міліції; покращення нормативно-правового забезпечення формування, надання та використання інформаційних ресурсів підрозділами податкової міліції.

Зазначено про недостатнє фінансування, що впливає на вдосконалення всієї технічної складової інформаційних систем. У зв'язку з цим запропоновано і встановити пріоритети інформатизації тих частин країни, підрозділи податкової міліції яких при кращому інформаційному забезпеченні дадуть більший ККД; визначити найбільш оптимальні засоби зв'язку і передачі даних для кожної області України з урахуванням очікуваного інформаційного навантаження і територіальної віддаленості суб'єктів телекомунікації; використовувати систему захисних і заохочувальних заходів, що стимулюють використання в сучасному інформаційному просторі вітчизняних засобів інформатизації (які повинні бути

дешевшими за їх зарубіжні аналоги); впровадити і заохочувати виробництво вітчизняних інформаційних технологій і засобів інформатизації високої якості й надійності, які повинні повністю задовольняти вимоги функціонування інформаційного простору державних органів України. Запропоновано створити єдиний інформаційний просторів у вигляді Єдиного міжнародного банку даних, пов'язаного з економічними та фінансовими злочинами та спеціального органу галузевого співробітництва в даній сфері.

ВИСНОВКИ

У дисертації на основі проведеного теоретичного узагальнення й практичного аналізу запропоновано нове вирішення наукового завдання, що виявляється у виокремленні поняття, сутності та особливостей правового статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин. На цій основі сформульовано наукові положення та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни, мають значення для науки і практики. Найбільш важливими є такі висновки:

1. Аналіз теоретико-правових основ визначення суб'єктів інформаційних правовідносин в Україні дозволив виявити неповноту, а в окремих випадках і суперечливість термінів, які використовують у системі інформаційних правовідносин. Сформульовано авторське визначення таких термінів, як «податкова інформація», «застосування інформаційних технологій в діяльності податкової міліції», «суб'єкт інформаційних правовідносин».

2. Діяльність суб'єктів інформаційних правовідносин здійснюється з метою задоволення своїх інформаційних потреб та інтересів. Інформація, заради якої суб'єкти права – користувач інформації вступає у правовідносини, розуміється як об'єкт інформаційних правовідносин. Користувачами інформації можуть бути фізичні, юридичні особи, об'єднання громадян, держава, органи державної влади тощо.

3. Визначено, що ДФС України та її структурні підрозділи є суб'єктами інформаційних правовідносин. У зв'язку з цим вони мають право на одержання, використання, поширення, зберігання та захист інформації, необхідної для реалізації покладених на них завдань у сфері податкової політики. У визначенні ДФС України суб'єктом інформаційних правовідносин ключовими моментами є їх право на одержання, використання, поширення, зберігання та захист інформації. Встановлено, що, як суб'єкт інформаційних правовідносин, ДФС України виконує покладений на неї обов'язок щодо публічного надання та оприлюднення інформації.

4. Податкова міліція як суб'єкт інформаційних правовідносин є структурним підрозділом у складі ДФС України, який реалізує у своїй діяльності правоохоронну функцію та здійснює захист економічних і податкових інтересів держави та громадян, використовуючи при цьому інформацію, яка знаходиться в автоматизованих інформаційних системах, базах даних і програмних комплексах. Статус підрозділів податкової міліції як спеціальних суб'єктів інформаційних правовідносин має такі особливості:

– по-перше, податкова міліція є правоохоронним органом і спеціальним підрозділом у складі органів ДФС України, повноваження якого визначено в Податковому кодексі України, Кримінальному процесуальному кодексі України, Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» та інших правових актах;

– по-друге, податкова міліція, як суб'єкт інформаційних правовідносин, має право на: створення й застосування відповідних АРМів та інших інформаційно-телекомунікаційних систем і технологій; застосування гласних і негласних методів отримання інформації; безкоштовне (в порядку, визначеному законодавством) направлення запитів з метою отримання інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єкта оподаткування, а також інші повноваження стосовно одержання, зберігання та застосування інформації підрозділами податкової міліції.

5. На сьогодні податкова міліція має достатню кількість джерел одержання інформації, від ефективного і всебічного аналізу якої залежить якісне виконання працівниками податкової міліції завдань, визначених чинним законодавством України. Виділено такі напрями одержання інформації: отримання інформації від фізичних та юридичних осіб; пошук і використання інформації з відкритих джерел; одержання інформації з відомчих інформаційних ресурсів; отримання та використання інформаційних ресурсів інших органів державної влади; отримання інформації внаслідок здійснення адміністративно-юрисдикційної, кримінально-процесуальної та оперативно-розшукової діяльності.

6. Практичне використання інформації вимагає від податківців застосування всіх наявних в органах ДФС України інформаційних ресурсів і баз даних. Застосування інформаційних технологій податковою міліцією спрямовано не тільки на інформаційне забезпечення вирішення стратегічних і оперативних завдань, поставлених перед цим органом влади, а також на створення необхідних умов для реалізації прав і свобод громадян України. Адже при якісному інформаційному та технологічному забезпеченні буде підвищуватися ефективність роботи податкової міліції, спрямована на запобігання правопорушень у сфері оподаткування, тобто на дотримання податкової дисципліни та правопорядку в країні.

7. Вивчення світової та європейської практики діяльності правоохоронних і контролюючих органів дозволило визначити, що система протидії економічним правопорушенням може містити такі елементи: поліцейські (міліцейські) органи; спеціалізовані правоохоронні органи; податкові служби; митні служби; органи фінансових розслідувань, підрозділи фінансової розвідки. Залежно від наявності тих чи інших елементів відрізняються й моделі діяльності правоохоронного органу. Виявлено, що повна інтеграція функцій по боротьбі з економічними та податковими правопорушеннями в рамках одного органу не є загальноєвропейським правилом, навпаки такі приклади одиничні (досвід Данії, Італії, Норвегії). У більшості країн функціонують податкові і митні служби, наділені обмеженим переліком функцій та повноважень (Австрія, Великобританія, Ірландія, Нідерланди, Португалія, Іспанія). Основна частка правоохоронних функцій, пов'язаних з економічною сферою, входять переважно до компетенції міністерств внутрішніх справ цих країн. У Німеччині, Швейцарії та Швеції, Новій Зеландії, податкові і митні служби мають

власні правоохоронні повноваження, але фінансову розвідку в них здійснюють підрозділи поліції. Такі країни, як Австралія, Індія, Канада, Південна Корея, США, Чилі, мають схожу модель, виняток становить фінансова розвідка, яка відноситься до компетенції міністерства фінансів. Визначено, що в усьому світі є кілька варіантів державних органів, які здійснюють боротьбу з економічними та податковими правопорушеннями. Зважаючи на це та виходячи зі значного обсягу «тіньового» сектору в економіці України, поширеність та наростаючі масштаби ухилення від сплати податків, наявність різноманітних шахрайських схем пов'язаних із легалізацією доходів, отриманих злочинним шляхом, наголошено на доцільності подальшого функціонування підрозділів податкової міліції у складі ДФС України. Якщо Службу фінансових розслідувань буде створено, то до її особового складу запропоновано включити співробітників податкової міліції.

8. Визначено, що сучасний стан інформаційного забезпечення діяльності підрозділів податкової міліції показує, що прагнення отримати більший обсяг інформації, як правило, впливає не лише на оперативність прийняття рішень, активність і точний вибір часу проведених заходів, але й на якість цієї інформації. У окремих випадках, з одного боку, спостерігається збільшення обсягів накопиченої інформації, а з іншого – зниження ефективності її використання. Усе це вказує на наявність організаційних проблем у процесі збору та накопичення інформації, серед яких потрібно виділити: відсутність єдиної для всіх органів державної влади, в тому числі й для підрозділів податкової міліції, системи криптографічного захисту інформації; відсутність сучасної інформаційної інфраструктури між підрозділами податкової міліції; недосконале і часто суперечливе нормативне забезпечення використання інформаційних технологій підрозділами податкової міліції. Вбачається доцільним приступити до формування єдиного інформаційного простору між податковою міліцією та іншими правоохоронними органами України, відповідальними за протидію економічним та податковим правопорушенням, з одного боку, та відповідними службами фінансових розслідувань зарубіжних країн – з іншого, у вигляді Єдиного міжнародного банку даних, пов'язаного з економічними та фінансовими злочинами.

9. У процесі дослідження податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин сформульовано пропозиції щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства.

По-перше, зважаючи на те що повноваження посадових осіб податкової міліції безпосередньо стосуються прав громадян, визначати їх потрібно подавши повний перелік у ст. 350 ПК України.

По-друге, оскільки податкова міліція є структурним підрозділом органів ДФС України, то посадові особи податкової міліції повинні мати всі права, передбачені законодавством України стосовно цього державного органу. Реалізація наданих прав повинна здійснюватися посадовими особами податкової міліції у межах їх посадових обов'язків, хоча обов'язки посадових осіб податкової міліції окремою статтею в Податковому кодексі України не виділено. У зв'язку з цим запропоновано вважати недоцільним введення в Податковому кодексі України у розділі, який

регламентує її діяльність відсутність окремої статті, присвяченої обов'язкам посадових осіб податкової міліції.

По-третє, визначено, що посадові особи податкової міліції станом на початок 2016 року не мають права застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю, оскільки правовий аспект регулювання цієї сфери випав з юридичної площини. Запропоновано внести відповідні зміни до ст. 351 Податкового кодексу України та викласти її так:

«Стаття 351. Права податкової міліції

351.1. Посадовим особам податкової міліції для виконання покладених на них обов'язків надаються права, передбачені підпунктами 20.1.2 (в частині отримання належним чином засвідчених копій документів), 20.1.4 (в частині проведення перевірок у встановленому цим Кодексом порядку), 20.1.8 і 20.1.20 пункту 20.1 статті 20 цього Кодексу, а також пунктами 1-4, абзацами другим, третім пункту 5, пунктами 6-14, підпунктами «а» і «б» пункту 15 (з урахуванням положень цього Кодексу), пунктом 16 з дотриманням встановлених цим Кодексом правил проведення податкових перевірок, статтями 42-46 Закону України «Про національну поліцію».

На податкову міліцію поширюються вимоги, встановлені розділом II Закону України «Про національну поліцію».

По-четверте, внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України, які дозволять слідчому за потреби невідкладно проводити обшук платника податків з метою ознайомлення з необхідними документами, або в разі несвоєчасного виконання платником податків ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів передбачити притягнення його до відповідальності.

По-п'яте, незважаючи на наявність в Податковому кодексі України окремого розділу, присвяченого податковій міліції, необхідно прийняти окреме положення, присвячене податковій міліції. Доведено, що включення Розділу XVIII² в якості окремої частини до Податкового кодексу України було недоцільним, зважаючи на те, що податкова міліція є структурним підрозділом Державної фіскальної служби України, а діяльність ДФС регулюється відповідним нормативно-правовим актом, а не окремою частиною Податкового кодексу України. Визначено, що податкова міліція і входить до складу Державної фіскальної служби України, проте вона має власні специфічні-правоохоронні завдання та функції, які вирізняють її з-поміж інших контролюючих та правоохоронних органів. У зв'язку з цим недоцільно доповнювати Положення про Державну фіскальну службу України від 21.05.2014 р. № 236 окремим розділом, присвяченим діяльності податкової міліції.

По-шосте:

Викласти п. 16.1.5 ст. 16 Податкового кодексу України у такій редакції:

16.1. Платник податків зобов'язаний:

«16.1.5. подавати на належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри

бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів. У письмовій вимозі обов'язково зазначаються конкретний перелік документів, які повинен надати платник податків, та підстави для їх надання. У разі коли запит складено з порушенням вимог, викладених в абзацах першому та другому пункту 73.3 статті 73 цього Кодексу, платник податків повинен протягом 7 робочих днів проінформувати контролюючий орган про ці порушення».

2. Доповнити ч. 5 п. 73.3 ст. 73 Податкового кодексу України та викласти її наступним чином:

«Платники податків та інші суб'єкти інформаційних відносин зобов'язані подавати інформацію, визначену у запиті контролюючого органу, та її документальне підтвердження протягом одного місяця з дня, що настає за днем надходження запиту (якщо інше не передбачено цим Кодексом). У разі коли запит складено з порушенням вимог, викладених в абзацах першому та другому цього пункту, платник податків звільняється від обов'язку надавати відповідь на такий запит та повинен протягом 7 робочих днів проінформувати контролюючий орган про ці порушення».

3. Викласти п. 16 Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом так:

«У разі коли запит складено з порушенням вимог, визначених у пунктах 9 і 10 цього Порядку, суб'єкт інформаційних відносин звільняється від обов'язку надавати відповідь на такий запит та повинен протягом 7 робочих днів проінформувати контролюючий орган про ці порушення».

Кількість запитів, які можуть бути направлені платнику податків контролюючими органами, не повинна перевищувати 3 запитів щомісяця».

Впровадження запропонованих результатів дослідження надасть можливість застосувати комплекс теоретичних та практичних заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підрозділів, що здійснюють виявлення кримінальних правопорушень у сфері оподаткування (на сьогодні – податкова міліція, в перспективі – Служба фінансових розслідувань), шляхом припинення діяльності конвертаційно-транзитних груп, якісного розслідування кримінальних проваджень, забезпечення максимального відшкодування заподіяних державному бюджету збитків та подальше виконання Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом (Європол) про стратегічне співробітництво, у контексті обміну стратегічною та технічною інформацією під час виявлення, припинення та розслідування злочинів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Навчальні посібники

1. Мороз Д.О. Дисциплінарно-деліктне право України : навч. посіб. / Т.С. Аніщенко, Ю.А. Берлач, Д.О. Мороз [та ін.] ; за заг.ред Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова; Запоріж. нац. ун-т. – К. : Ін Юре, 2016. – 464 с. (у співавторстві).

Статті у вітчизняних наукових фахових виданнях та міжнародних наукових виданнях

2. Мороз Д.О. Міжнародна взаємодія податкової міліції / Д.О. Мороз // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2011. – № 4. – С. 92–97.

3. Мороз Д.О. Інформаційне забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності податкової міліції / Д.О. Мороз // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 4 (55). – С. 222–227.

4. Мороз Д.О. Характеристика правоохоронного органу як спеціального суб'єкта інформаційних правовідносин (на прикладі підрозділів податкової міліції) / Д.О. Мороз // Вісник Академії митної служби України. – 2012. – № 2. – С. 78–83.

5. Мороз Д.О. Використання інформаційних ресурсів податковою міліцією у процесі виявлення порушень, що вчиняються з використанням офшорних територій / Д.О. Мороз // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 6 (210). – С. 88–91.

6. Мороз Д.О. Використання інформаційних ресурсів податковою міліцією у процесі виявлення порушень що вчиняються з використанням офшорних територій / Д.О. Мороз // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 6-2. – С. 71–74.

7. Мороз Д.О. Характеристика правоохранительной функции налоговой милиции в Украине / Д.О. Мороз // Право и политика. – 2014. – № 3. – С. 124–127.

8. Мороз Д.О. Інформаційно-аналітичне забезпечення виявлення податковою міліцією протиправної діяльності фінансово-промислових груп / Д.О. Мороз, О.В. Литвин, / Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 1. – С. 37–40.

9. Мороз Д.О. Виявлення «податкових ям» податковою міліцією: інформаційна складова / Д.О. Мороз // Право і суспільство. – 2016. – № 2. – С. 95–100.

10. Мороз Д.О. Удосконалення інформаційного забезпечення податкової міліції на прикладі Європейського Союзу / О.В. Литвин, Д.О. Мороз // Підприємництво, господарство і право. – 2011. – № 11 (191). – С. 56–59.

Наукові статті та тези доповідей на конференціях

11. Мороз Д.О. Інформаційна взаємодія податкової міліції при виявленні порушень податкового законодавства / Д.О. Мороз // Адміністративно-процесуальна діяльність органів ДПС України у сфері взаємовідносин з платниками податків: сучасний стан та напрями модернізації : матеріали наук.-практ. семінару, м. Ірпінь, 30 вересня 2011 р. – Ірпінь, НДЦ ПО НУДПСУ, 2011. – С. 176–180.

12. Мороз Д.О. Використання інформаційних технологій податковою міліцією для виявлення заборонених видів господарської діяльності / Д.О. Мороз // Правові реформи в Україні: проблеми реалізації : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 16–17 лютого 2011 р.: у 4-х томах. – К. : Центр правових наукових досліджень, 2011. – Т. 3. – С. 50–52.

13. Мороз Д.О. Інформаційне забезпечення податкової міліції в процесі протидії правопорушенням у сфері незаконного обігу підакцизних товарів / Д.О. Мороз // Сучасний стан та перспективи розвитку української правової системи : матеріали Всеукр. конф., м. Львів, 16 липня 2011 р. – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2011. –Т. II.– С. 34–37.

14. Мороз Д.О. Захист економічних інтересів в країнах Європейського Союзу: інформаційний аспект / Д.О. Мороз // Сучасний розвиток державотворення та право творення в Україні проблеми теорії та практики : матеріали III Всеукр. конф. студентів, аспірантів і молодих учених: Зб. тез наук. праць / За загал. редакцією К.В. Балабанова, м. Маріуполь, 11 березня 2011 р. – Маріуполь: МДУ, 2011. – С. 198–200.

15. Мороз Д.О. Адміністративно-правове регулювання використання інформаційних технологій податковою міліцією / Д.О. Мороз // Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці» : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Ірпінь, 23 січня – 30 березня 2012 р. – Ірпінь: Вид-во Національного університету ДПС України, 2012. – С. 381–386.

16. Мороз Д.О. Використання інформаційних ресурсів органів ДПС України в процесі виявлення злочинів, пов'язаних із легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом / Д.О. Мороз, Н.А. Литвин // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії, 2013. – № 2. – С. 79–85.

17. Мороз Д.О. Інформаційна основа міжнародної взаємодії податкової міліції / Д.О. Мороз // Актуальні проблеми розслідування злочинів: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 1 липня 2014 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С.182–185.

18. Мороз Д.О. Інформаційне забезпечення виявлення «податкових ям» підрозділами податкової міліції / Д.О. Мороз // Правова держава: сучасні тенденції та передумови її розбудови: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 жовтня 2015. – Тернопіль, 2015. – С. 61–64.

19. Мороз Д.О. Діагностика податкових ризиків з ПДВ підрозділами податкової міліції / Д.О. Мороз // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення : матеріали наук.-практ. конф., м. Київ, 26 березня 2015 р. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 190–194.

20. Мороз Д.О. Виявлення правопорушень з використанням Інтернет-магазинів (на прикладі податкової міліції) / Д.О. Мороз // Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення : матеріали II звітної міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 5 березня 2015 р. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – С. 208–210.

АНОТАЦІЯ

Мороз Д.О. Адміністративно-правові засади діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних відносин в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;

інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2016.

Дисертація присвячена основам діяльності податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин. На підставі аналізу науково-теоретичної літератури, чинного законодавства України та практики його застосування, а також визначення понять «інформація», «інформаційні правовідносини», «суб'єкт інформаційних правовідносин» розкрито сутність податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин. Розглянуто питання організації роботи податкової міліції з отримання та використання необхідної інформації.

У роботі досліджено питання інформації як обов'язкового елементу в системі інформаційних правовідносин. Вказано на взаємозалежність ефективності функціонування органів податкової міліції від інформації в цілому і правової зокрема. Підкреслено значну її роль при здійсненні реорганізації податкової служби.

Проаналізовано проблеми і помилки, які на даний момент виникають при використанні інформаційних технологій податковою міліцією. Внесено пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази використання інформації в боротьбі зі злочинами в сфері оподаткування. Доведено, що органи ДФС України, в тому числі і підрозділи податкової міліції, є суб'єктами інформаційних правовідносин. Значну увагу приділено статусу податкової міліції як суб'єкта інформаційних правовідносин. Визначено вимоги щодо підвищення інформаційного забезпечення діяльності податкової міліції.

***Ключові слова:** підрозділи податкової міліції, інформаційний ресурс, інформаційне забезпечення, інформаційно-аналітична робота, інформаційна система, інформаційні правовідносини.*

АННОТАЦІЯ

Мороз Д.О. Административно-правовые основы деятельности налоговой милиции как субъекта информационных отношений в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2016.

Диссертация посвящена основам деятельности налоговой милиции как субъекта информационных правоотношений.

На основании анализа научно-теоретической литературы, действующего законодательства Украины и практики его применения, а также определения понятий «информация», «информационные правоотношения», «субъект информационных правоотношений», «истребование налоговой информации», «правоотношение при принятии налоговой информации», «правоотношение при истребовании налоговой информации» раскрыта сущность налоговой милиции как субъекта информационных правоотношений, рассмотрен вопрос организации

работы налоговой милиции по получению и использованию необходимой информации.

В работе исследован вопрос информации как обязательного элемента в системе информационных правоотношений. Указано на взаимозависимость эффективности функционирования органов налоговой милиции от информации в целом и правовой, в частности. Подчеркнута значительная ее роль при реорганизации налоговой службы.

Осуществлен анализ проблем и ошибок, которые на данный момент существуют при использовании информационных технологий налоговой милицией. Внесены предложения по совершенствованию нормативно-правовой базы использования информации в борьбе с преступлениями в сфере налогообложения.

Доказано, что органы ГФС Украины, в том числе и подразделения налоговой милиции, являются субъектами информационных правоотношений.

Указано на необходимость систематизации национального информационного законодательства с целью устранения ряда проблем, решения многих практических вопросов. Внесено предложение о принятии Закона Украины «Про право на информацию» и отдельного положения, которое должно регулировать деятельность налоговой милиции, в том числе предоставляя четкое определение понятия «налоговая милиция», цель ее создания и деятельности, задачи, функции, принципы работы, полномочия и др.

Значительное внимание уделено статусу органов налоговой милиции как субъектов информационных правоотношений, раскрыты вопросы организации аналитической работы, которые влияют на эффективную деятельность и показатели в повседневной службе.

Определены требования по повышению информационного обеспечения деятельности налоговой милиции. Сформулирован ряд выводов, рекомендаций и предложений, которые могут положительно повлиять на эффективность функционирования налоговой милиции.

Автором обращается внимание на то, что исходя с мировой и европейской практики деятельности правоохранительных и контролирующих органов, система противодействия экономическим и налоговым правонарушениям может содержать следующие элементы: полицейские (милицейские) органы; специализированные правоохранительные органы; органы финансовых расследований; подразделения финансовой разведки. В зависимости от наличия тех или иных элементов различают и модели деятельности правоохранительных органов.

Ключевые слова: подразделения налоговой милиции, информационный ресурс, информационное обеспечение, информационно-аналитическая работа, информационная система, информационные правоотношения.

ANNOTATION

Moroz D.O. Administrative and legal basis of the tax police as the subject of information relations in Ukraine. - *The manuscript.*

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 - administrative law and process; finance law; information law. - University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, 2016.

The thesis is devoted to the basics of the tax police as the subject of legal information. On the basis of scientific and theoretical literature, laws of Ukraine and its application and definitions of "information", "legal information", "subject of legal information" reveals the essence of the tax police as the subject of legal information, raised the issue of the tax police to obtain and use information.

This paper discusses the information as a mandatory element in the system of legal information. Highlights the interdependence of the efficiency of the tax police of information in general and legal, among others. Emphasized its significant role in the implementation of the reorganization of the tax service. The analysis of problems and errors that currently exist in the use of information technology by the tax police.

Made proposals to improve the regulatory framework of use in the fight against crimes in the field of taxation. Proved that DFS authorities of Ukraine, including units of the tax police, are subject to legal information. Special attention is paid to the status of the tax police as subjects of information relations. Identify requirements to improve information provision of the tax police.

Keywords: *tax police authorities, information resource, information, information-analytical work, information system, information relationship.*

Підписано до друку _____.

Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Зам. № _____

Видруковано в друкарні

Університету державної фіскальної служби України.
08201, Київська область, м Ірпінь, вул. Університетська, 31